T.C. ADALET BAKANLIĞI

HUKUK İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
BİLİRKİŞİLİK DAİRE BAŞKANLIĞI

Bilirkişilik Temel Eğitimi

Katılımcı El Kitabı

Bilirkisilik Temel Eğitimi

Katılımcı El Kitabı

Bu kitabın tüm hakları T.C. Adalet Bakanlığına aittir.
Para ile satılamaz.

Giriş

Bu el kitabı, Bilirkişilik Temel Eğitimini tamamlayanlara verilmek üzere T.C. Adalet Bakanlığı Bilirkişilik Daire Başkanlığı tarafından hazırlanmıştır. El kitabının temel amacı, siz Temel Eğitim katılımcılarına, genel olarak Bilirkişilik ve Bilirkişinin görev, yetki, sorumlulukları gibi konulardaki sorularınıza kolay cevap bulmanızı sağlamaktır. El kitabı, soru-cevap şeklinde hazırlanmıştır; bir tür sıkça sorulan sorular niteliğindedir. Başkanlık tarafından ücretsiz dağıtılan Bilirkişilik Temel Eğitimi Kaynak Kitabından yararlanılarak hazırlanmıştır. Dilerseniz bu kaynak kitaba ulaşarak daha ayrıntılı bilgilere erişebilirsiniz. El kitabınızda aldığınız eğitimin içeriğine ilişkin çeşitli sorular ve bunların cevapları yer almaktadır. Bir sıra izlemeden dilediğiniz biçimde bu kitabı kullanabilirsiniz.

Türk Yargı Teşkilatının genel yapısı nasıldır?

Türk yargı teşkilatı dört adet yargı kolundan oluşmaktadır: Bunlar, Anayasa yargısı, adli yargı, idari yargı ve uyuşmazlık yargısıdır. Anayasa yargısının temel işlevi, anayasaya uygunluk denetimi ile temel hak ihlali iddialarına ilişkin bireysel başvuruları incelemektir. Mahkeme, bir genel kurul ve iki daireden oluşan yapısı ile görevini ifa etmektedir. başında Yargıtay'ın bulunduğu, ceza hukuku ve özel hukuk uyuşmazlıklarının çözümleneceği yargı kolunu ifade etmektedir. Hukuk ve ceza mahkemeleri olmak üzere iki grup mahkemenin bulunduğu bu yargı kolunda, üç derecede mahkemeler yer almaktadır. Ceza mahkemeleri, ilk derecede sulh ceza hâkimlikleri, asliye ceza mahkemeleri, ağır ceza mahkemeleri, çocuk ceza mahkemeleri, icra ceza mahkemeleri, fikrî ve sınai haklar ceza mahkemelerinden oluşmaktadır. Hukuk mahkemeleri ise ilk derecede, asliye hukuk mahkemeleri, sulh hukuk mahkemeleri, aile mahkemeleri, fikrî ve sınai haklar hukuk mahkemeleri, icra hukuk mahkemeleri, iş mahkemeleri, kadastro mahkemeleri, asliye ticaret mahkemeleri, tüketici mahkemelerinden oluşmaktadır. İdari yargı, idarenin eylem veya işlemlerinden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözüleceği yargı kolunu ifade etmektedir. Uyuşmazlık Mahkemesi adli ve idari yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözümlemeye yetkilidir.

Türk yargı sisteminde hangi süjeler vardır?

Taraflar arasında yer alan maddi hukuk ilişkisi, uyuşmazlık çıkması hâlinde mahkemeye taşınır. Bu hâlde, mahkemeye taşıyan davacı, suçlanan davalı ve bu uyuşmazlığı çözüme ulaştırmaya çalışan mahkemeden oluşan üçlü bir usûlî ilişki ortaya çıkar. Bunlar Türk Yargı sisteminin temel sujeleridir.

Yargılama hukukuna ilişkin temel hak ve ilkeler nelerdir?

Yargılama hukuka ilişkin temel hak ve ilkeler, tasarruf ilkesi, taleple baplılık ilkesi, re'sen araştırma ilkesi, teksif ilkesi, hukuki dinlenilme hakkı ve usul ekonomisi ilkesidir. Tasarruf ilkesi, tarafların yargılamanın başlatılması, konusunun tespit edilmesi, yargılamanın sonlandırılması bakımından serbest olduğunu öngören ilkedir. Tasarruf ilkesinin bir uzantısı olan ve kanunumuzda da açıkça düzenlenmiş bulunan bir diğer ilke de taleple bağlılık ilkesidir. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 26'ncı maddesine göre "hâkim tarafların talep sonucu ile bağlıdır; ondan fazlasına veya başka bir şeye karar veremez. Duruma göre talep sonucundan daha azına karar verebilir. Hâkimin tarafların talebiyle bağlı olmadığına ilişkin kanun hükümleri saklıdır". Tasarruf ilkesi, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 24'üncü maddesinde düzenlenmiştir. Bu ilke, medenî yargılamanın konusunu oluşturan uyuşmazlıkların kendisinden kaynaklandığı özel hukuk alanı dikkate alınarak getirilmiştir Re'sen araştırma ilkesi vakıaların ve delillerin hâkim tarafından kendiliğinden toplanmasını ifade eder ve uygulanması için açık bir hüküm olması gerekir. Özellikle kamusal menfaatin söz konusu olduğu davalarda (örneğin, derneğin amacının ahlaka aykırı hâle geldiği gerekçesiyle feshi amacıyla açılan dava) geçerli olur. Bir de usûl hukukuna ilişkin olan dava şartlarının varlığı veya yokluğu açısından re'sen araştırma ilkesi geçerlidir. Teksif ilkesi, vakıaların ve delillerin ne zaman, hangi aşamaya kadar mahkemeye getirileceğini düzenleyen ilkedir. Bu noktada hukukumuzda vakıalar ve deliller bakımından ayrım yapılmıştır. Hukuki dinlenilme hakkı, Anayasamızın 36'ncı maddesinde ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının bir unsurunu teşkil etmektedir. Avrupa İnsan Hakları

Sözleşmesi'nin 6. maddesi hakkaniyete uygun yargılanmadan söz eder. Bu husus silahların eşitliği şeklinde de ifade edilir. Silahların eşitliği, hâkimin her iki tarafa da vereceği karara etkili olabilme amacıyla eşit imkânları sunması anlamına gelir. Usûl ekonomisi ilkesi, zaman, emek ve masraf bakımından zaruri olanın ötesine geçilmemesini ifade eder.

İspat kavramının yargısal hukuktaki önemi nedir?

İspat, uyuşmazlığın halli bakımından önem taşıyıp taraflar arasında çekişmeli bulunan vakıalara ilişkin olarak hâkimi kanunda öngörülen ispat araçlarını, yani delilleri kullanmak suretiyle inandırma faaliyetidir. Uyuşmazlığın halli bakımından önem taşıyıp, taraflar arasında çekişmeli bulunan vakıalar ispatın konusunu oluşturur. Yargı sistemimizde vakıanın mevcudiyeti ve durumu hakkında hâkimin inandırılması, hâkimde kanaat oluşturulması gerekir. Medenî yargı açısından ispatsız kalan vakıa yok farz edilir; ama buna rağmen talep hakkında karar vermek icap eder ve o vakıa olmayınca, o vakıa mevcut bulunmayınca nasıl bir karar vermek gerekiyorsa öylece karar verilir. Üstelik, bu hâlde usûlden değil esastan karar verilir. Medenî yargı ile ceza yargısı arasındaki belki en önemli farklılık da budur.

İspat aracı olarak bilirkişi raporu ve uzman mütalaasını rolü nedir?

Delil, bir vakıanın doğruluğu ve niteliği itibariyle hâkimde kanaat uyandırmaya yarayan araçların tümüdür. Kesin deliller dışında yer alan takdiri deliller belge, tanık beyanı, bilirkişi raporu ve keşif tutanağıdır. Bilirkişi, uyuşmazlık konusu olan ve çözümü için özel veya teknik bir bilgi gereken meselede, hâkimde eksik olan özel veya teknik bilgiyi tamamlayan, hâkime yardımcı kişi konumundadır. İşte bilirkişinin sahip olduğu özel veya teknik bilgiyi olaya uygulamak suretiyle beyan ettiği görüşünü içeren bilirkişi raporu takdiri delil teşkil eder. Örneğin, fren mesafesi dikkate alınarak aracın hızı, binanın projeye uygun olup olmadığı gibi konularda bilirkişi görüşüne başvurulabilir. Uzman görüşü, uyuşmazlık konusu vakıaların teknik boyutuna veya hukuki nitelendirmesine

ilişkin olarak uzman bir kişiden, ilgili tarafın bizzat aldığı bilimsel görüşü ifade etmektedir. Bilirkişi delilinden farklı olarak uzman görüşüne başvuruya hâkim tarafından karar verilmez. Ayrıca bilirkişi yalnızca maddi vakıaların teknik boyutuna ilişkin iken, uzman görüşünün salt hukuki meseleye ilişkin olması mümkündür. Uzman görüşünde yer alan açıklamaların, taraf beyanı olarak mahkemece dikkate alınması ve karşılanması gerekir. Yani uzman görüşü bir delil değildir. Mahkeme, eksik veya çelişkili gördüğü hususlarda, görüş beyan eden kişinin dinlenmesine de karar verebilir. Uzman kişi, çağrıldığı duruşmaya mazeretsiz olarak gelmezse, hazırlamış olduğu rapor mahkemece değerlendirmeye tâbi tutulmaz.

Bilirkişi kimdir?

Bir uyuşmazlığın dava yoluyla giderilmesi için kimi hâllerde hâkimin özel veya teknik bir bilgiye ihtiyacı olabilir. Hukuki konuların en yetkini olduğu kabul edilen hâkimin, uyuşmazlığı giderebilmek için ihtiyaç duyduğu, hukuk dışındaki, özel veya teknik bilgiyi ona sunan gerçek veya tüzel kişiye bilirkişi denilmektedir.1 Nitekim 6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu da bilirkişiyi, “Çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde oy ve görüşünü sözlü veya yazılı olarak vermesi için başvurulan gerçek veya özel hukuk tüzel kişisi” şeklinde tanımlamıştır.

Bilirkişi ne tür niteliklere sahip olmalıdır?

Bilirkişinin haiz olması gereken nitelikler şu şekilde sıralanmaktadır: Dürüstlük, bağımsızlık, tarafsızlık (dolayısıyla objektiflik), yetkinlik ve güvenilirlik. Bilirkişi dürüst olmak zorundadır. Bilirkişi yargılamada adil bir karar verilebilmesi açısından, hâkime yardımcı kişi konumundadır. Hüküm kuracak olan hâkimin vereceği kararın sıhhati, her ne kadar takdiri delil niteliği taşısa da bilirkişi raporundan doğrudan etkilenir. Ayrıca bilirkişilerin dürüst olmaması ve gerçeğe aykırı bir rapor vermiş olmaları durumunda, Türk Ceza Kanunu’nun 276’ncı maddesi uyarınca cezalandırılması mümkündür. Bilirkişi olarak atanacak kişinin bağımsız olması gerekir. Bağımsızlıktan maksat, bilirkişinin görüşünü beyan

ederken herhangi bir idari makamın ve özellikle yürütmenin ya da mahkemenin emir ve talimat verememesi, tavsiye veya telkinde bulunamamasıdır. Diğer bir ifadeyle bilirkişinin bağımsızlığı, tıpkı hâkimlerin bağımsızlığında olduğu gibi onun devletin üç temel erkinden de etkilenmeden, özgürce görüşlerini ifade edebilmesi anlamına gelir. Bilirkişi taraflardan bağımsız olmalı, yani tarafsız olmalıdır. Nasıl ki hâkim taraflara eşit mesafede olmalıdır, bilirkişi için de aynı gerekçelerle bu kural geçerlidir. Örneğin, taraflardan birinin eşi olan bir kimsenin, somut uyuşmazlık açısından tarafsız kalması beklenemez. Yahut taraflardan birisiyle ciddi ekonomik bağlantıları olan bir kimsenin, örneğin ortağının, o tarafın yer aldığı uyuşmazlıkta bilirkişilik yapamaması uygun olur. Tarafsızlığı güvence altına almak maksadıyla bilirkişinin aynı zamanda, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayrım yapmaksızın görevini yerine getireceği öngörülmektedir. Bilirkişinin yetkin olması gerekir. İhtiyaç duyduğu özel veya teknik bilgiyi hâkime sağlayacak olan bilirkişinin, gerçekten ilgili özel veya teknik bilgi açısından uzman olması icap eder. Bilirkişilik görevinin ehil kişilerce yerine getirilmesi gerekir. Bilirkişi, hâlihazırda icra ettiği mesleğin gereği olarak belirli bir alanda uzman olan kişidir. İşte yargılamada, söz konusu kişinin bu uzmanlığını mahkeme ve hâkim ile paylaşması beklenmektedir. Bilirkişiden beklenen yararın sağlanabilmesi bu yetkinliğe bağlıdır. Örneğin, bir makinenin teknik özelliklerine ilişkin gerçekleştirilecek bilirkişi incelemesi için bir mimarın görevlendirilmesi düşünülemez. Bilirkişinin bu uzmanlığını oy ve görüşüne yansıtırken, kullandığı teknik ifadeleri, görevlendirmeyi yapan mahkeme ve taraflarca anlaşılabilir bir dil ile açıklaması icap eder. Bilirkişilik görevini icra edecek kişinin güvenilir olması gerekir. Normal şartlarda hâkim tarafından gerçekleştirilmesi gereken altlama faaliyeti, özel veya teknik bilgiyi gerektirdiği ve hâkimde bu bilgi bulunmadığı için üçüncü kişi konumundaki bilirkişiye bırakılmaktadır. Tıpkı hâkimlerde olması gerektiği gibi, bilirkişilik görevini de üstlenen kişinin iyi bir ahlaka ve sağlam bir kişiliğe sahip olması gerekir.

Nasıl bilirkişi olunur?

Bilirkişi olarak görev almak isteyen kişinin kural olarak bilirkişilik siciline kaydolması gerekir. Bilirkişilik sicili, Daire Başkanlığı nezdinde bilirkişilere sicil numarası verilmek suretiyle tutulan kaydı ifade eder. Bilirkişi siciline kayıt olmak için öncelikle Bilirkişilik Temel Eğitimini almak zorunlu hale gelmiştir. Öncelikle bilirkişilik bölge kurulu tarafından, ilk olarak bilirkişi listelerinin oluşturulması, daha sonra ihtiyaca göre güncellenmesi maksadıyla, her yıl Bilirkişilik Daire Başkanlığınca belirlenecek tarihe kadar ilan yapılır. İlan, Bilirkişilik Daire Başkanlığı ile Bölge Adliye ve Bölge İdare Mahkemelerinin internet sitesinde yayınlanmak suretiyle gerçekleştirilir. Ayrıca söz konusu ilan, bölge kurulunun yetki çevresindeki ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına ve ilgili diğer yerlere bildirilir (BKYön m. 39/I). Ayrıca ilân, Daire Başkanlığı, bölge kurulları ile bölge adliye ve bölge idare mahkemelerinin internet sitelerinde yayımlanır (BKYön m. 39/II). Bilirkişi olmak isteyenler gerekli belgelerle birlikte bu ilanlara başvuru yapabilirler.

Bilirkişi başvurusunda neler istenir?

Başvuru için gerekli belgeler gerçek kişiler ve tüzel kişiler açısından ayrı ayrı olmak üzere BKYön m. 40'da düzenlenmiştir. Buna göre gerçek kişilerin bilirkişi siciline kaydolabilmek için şu belgeleri ibraz etmesi gerekir:

a) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları için Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, yabancılar için pasaport veya yabancı kimlik numarası ve çalışma iznini gösteren belge.

b) Bölge kurulunun yetki çevresinde oturduğu ya da meslekî faaliyetini yürüttüğüne dair yazılı beyan.

c) Uzmanlık alanını gösteren diploma, meslekî yeterlilik belgesi, uzmanlık belgesi, ustalık belgesi veya benzeri belgelerin aslı veya onaylı sureti.

d) Mesleğini icra edebilmek için herhangi bir meslek kuruluşuna kayıtlı olmak zorunda olanlar için, meslek kuruluşuna üye olduğuna dair son altı ay içinde alınmış oda faaliyet belgesi veya oda kayıt belgesi.

e) Daire Başkanlığı tarafından daha fazla bir süre belirlenmemiş olmak kaydıyla, bilirkişilik yapacağı uzmanlık alanında en az beş yıl fiilen çalıştığını gösterir belge.
f) Görev belgesi veya mesleki faaliyetten veya sanat icrasından geçici ya da sürekli olarak yasaklı olmadığına dair kayıtlı olduğu meslek kuruluşu veya çalıştığı kurum ya da kuruluştan alacağı belge.
g) Bilirkişilik temel eğitimini tamamladığına dair belge.
h)Banka hesap numarası.

Tüzel kişi bilirkişilerin ise şu belgeleri ibraz etmesi gerekir:
a) Şirketler için ticaret sicil tasdiknamesi, diğer tüzel kişiler için halen faaliyetine devam ettiğini gösterir belge.
b) Tüzel kişi bünyesinde faaliyet gösteren gerçek kişi bilirkişileri ve uzmanlık alanlarını gösterir liste.
c) Banka hesap numarası.
d) MERSİS numarası.
e) Daire Başkanlığı tarafından gerekli görülen diğer belgeler.

Başvurular Bilirkişilik Daire Başkanlığınca, belirlenecek süre içinde bölge kurulu tarafından değerlendirilir. Şayet eksik belgeler ihtara rağmen tamamlanmamışsa, başvurunun reddine karar verilir (BKYön m. 42/IV). Bölge kurulu tarafından ilgili kişinin bilirkişi listesine kaydolabilmesi için, öncelikle bilirkişiliğe kabul şartlarını taşıması gerekir.
Netice itibariyle bilirkişiliğe kabul edilenler için üç yıl için geçerli bilirkişilik yetki belgesi düzenlenir ve sicile kaydedilir (BKYön m. 43/II). Bilirkişilik siciline kaydedilenler, yemin ettirilmek suretiyle listeye kabul edilir. Bilirkişi listesi, bilirkişilik siciline kayıtlı kişilerin ad ve soyadları, temel ve alt uzmanlık alanları, meslekleri ve Daire Başkanlığınca belirle- necek diğer hususlar gösterilmek suretiyle bölge kurulları tarafından oluşturulan listeyi ifade eder. Söz konusu liste alenidir.

Bilirkişi listesine kayıt olabilmek için ne tür şartlar vardır?

6754 sayılı BK'nun 10'uncu maddesi uyarınca bilirkişi listesine kaydolabilmek için şu şartların taşınması gerekmektedir:

a) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıldan fazla süreyle hapis cezasına ya da affa uğramış olsa bile Devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık, gerçeğe aykırı bilirkişilik veya tercümanlık yapma, yalan tanıklık ve yalan yere yemin suçlarından mahkûm olmamak.
b) Terör örgütleriyle iltisaklı veya irtibatlı olmamak.
c) Daha önce kendi isteği dışında bilirkişilik sicilinden çıkarılmamış olmak.
d) Disiplin yönünden meslekten veya memuriyetten çıkarılmamış ya da sanat icrasından veya mesleki faaliyetten geçici ya da sürekli olarak yasaklanmamış olmak.
e) Başka bir bölge kurulunun listesine kayıtlı olmamak.
f) Bilirkişilik temel eğitimini tamamlamak.
g) Bilirkişilik yapacağı uzmanlık alanında en az beş yıl fiilen çalışmış olmak ya da daha fazla çalışma süresi belirlenmiş ise bu süre kadar fiilen çalışmış olmak. Ancak, sermaye Piyasası Kanunu'na göre yetkilendirilen gayrimenkul değerlendirme uzmanları ile taşınmaz geliştirme konusunda yüksek lisans veya doktora yapmış uzmanlar için, Kamulaştırma Kanunu'nun 15'inci maddesi gereğince sadece kamulaştırma alt uzmanlık alanında bilirkişilik yapmak isteyenlerde, fiilen beş yıl çalışma şartı aranmaz (BKYön m. 38/V).
h) Meslek mensubu olarak görev yapabilmek için mevzuat tarafından aranan şartları haiz olmak ve mesleğini yapabilmek için gerekli olan uzmanlık alanını gösteren diploma, mesleki yeterlilik belgesi, uzmanlık belgesi veya benzeri belgeye sahip olmak.
i) Bilirkişilik temel ve alt uzmanlık alanlarına göre belirlenen yeterlilik koşullarını taşımak.

Bilirkişinin ne tür yetkileri vardır?

Bilirkişinin temelde dört adet yetkisi bulunmaktadır. Bunlar, ücret ve giderlerin ödenmesini talep yetkisi, çekinme yetkisi, bilgi alma

yetkisi ve inceleme konusunu teşkil eden nesne yahut kişi üzerinde bazı tasarruflarda bulunabilme yetkisidir. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 283'üncü maddesi uyarınca bilirkişiye, sarf etmiş olduğu emek ve mesaiyle orantılı bir ücret ile inceleme, ulaşım, konaklama ve diğer giderleri ödenir. Bilirkişiler, tanıklıktan çekinme sebeplerine veya mahkemece kabul edilebilecek diğer bir sebebe dayanarak bilirkişilik görevini ifadan kaçınabilir (HMK m. 270/II). Söz konusu bu çekinme yetkisi bilirkişinin tarafsız olarak görevini ifa etmesini güvence altına almayı amaçlamaktadır. Tanıklıktan çekinme sebepleri HMK m. 247 ila 250'nci maddeler arasında üç grup altında düzenlenmiştir: Kişisel nedenlerle çekinme, sır nedeniyle çekinme, menfaat ihlali tehlikesi nedeniyle çekinme. Bilirkişi açısından bu maddelerde yer alan sebeplerden birisi bulunmasa bile, bilirkişinin tarafsızlığını etkileyebilecek başkaca bir sebep mahkemece kabul edilirse, bilirkişi, görevi ifadan çekinebilecektir. Bilirkişinin görevini sağlıklı olarak yürütebilmesi için olmazsa olmaz bir diğer yetkisi de bilgi alma yetkisidir. Bilirkişinin özel veya teknik bilgisini aktarması, buna dayalı olarak bir çıkarımda bulunması yahut bir vakıayı tespit edebilmesi için, öncelikle somut olayın koşullarına vakıf olması gerekir. Bilirkişi, görev alanı veya sınırları hakkında tereddüde düşerse, bu tereddüdünün giderilmesini, her zaman mahkemeden isteyebilir. Keza bilirkişi eğer ihtiyaç duyarsa, tarafların bilgisine başvurabilir. Taraflardan birinin bilgisine başvurulacağı hâllerde, mahkemece bilirkişiye taraflardan biri bulunmaksızın diğerinin dinlenemeyeceği hususu önceden hatırlatılır. Bilirkişinin tarafsızlığından şüphe edilmemesini sağlamak adına bu hatırlatma önem taşır. Ayrıca bilirkişi bazı hususların önceden soruşturulması ve tespiti ile bazı kayıt ve belgelerin getirtilmesine ihtiyaç duyuyorsa, bunun sağlanması için, bir hafta içinde kendisini görevlendiren mahkemeye bilgi verir ve talepte bulunur. Bilirkişinin oy ve görüşünü açıklayabilmesi için bir şey üzerinde inceleme yapması zorunlu ise, mahkeme kararı ile gerekli incelemeyi yapabilir. Örneğin, uyuşmazlık konusu tablonun orijinal olup olmadığını bilirkişi ancak tablo üzerinde inceleme yaparak anlayabilir. Yahut uyuşmazlık konusu projenin sözleşmede öngörülen kısmının tamamlanıp tamamlanmadığının tespiti için bilirkişinin inşaat alanına bizzat gidip inceleme yapması gerekebilir. Veyahut bir kimsenin ayırtım gücüne

sahip olup olmadığının belirlenmesi için ilgili kişiyi muayene edebilir. Bu işlemlerin icrası sırasında taraflar da hazır bulunabilir.

Bilirkişinin ne tür yükümlülükleri vardır?

Hâkimin ihtiyaç duyduğu özel veya teknik bilgiyi ona sağlayarak hâkime yardımcı olan bilirkişinin aşağıdaki yükümlülükleri bulunmaktadır:
1. Bazı hallerde bilirkişilik görevini kabul yükümlülüğü,
2. Davete icabet etme yükümlülüğü,
3. Yemin etme yükümlülüğü,
4. Haber verme yükümlülüğü,
5. Gerçeği beyan yükümlülüğü,
6. Tarafsız davranma yükümlülüğü,
7.Görevini sadakatle ve özenle yerine getirme yükümlülüğü,
8. Görevini bizzat yerine getirme yükümlülüğü,
9. Sır saklama yükümlülüğü,
10. Bazı hallerde tarafları beklemeden kendi kendisini reddetme yükümlülüğü,
11. Kurul olarak görevlendirildikleri hâllerde istişare ve müzakerelerde bulunma yükümlülüğü,
12. Kendisini atayan mahkemeyle ilişki içerisinde olma yükümlülüğü,
13. Bilgisine başvurulan konuda süresi içerisinde oy ve görüşünü bildirme yükümlülüğü.

Bilirkişinin uyması gereken etik ilkeler nelerdir?

Sicile ve listeye kaydolan bilirkişiler ile liste dışından görevlendirilen bilirkişiler, bu Yönetmeliğin 7 ila 14 üncü maddelerindeki ilkelere ve bilirkişilik göreviyle bağdaştığı .l.üde 13/4/2005 tarihli ve 25785 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte düzenlenen etik ilkelere uymakla yükümlüdürler. Ayrıca Yönetmelikte şu ilkelere dikkat etmeleri belirtilmektedir:

• Yetkinlik ve mesleki özen: Bilirkişi, adalete hizmet etme bilinciyle, görevini etkin, zamanında ve verimli biçimde yerine ge-

tirmeyi, sunduğu hizmet kalitesini yükseltmeyi hedefler. Bilirkişi, oy ve görüşünü oluştururken uzmanlık alanına ait teknik terim ve ifadeleri, mümkün olduğu ölçüde, görevlendirmeyi yapan merci ve tarafların anlayabileceği bir dil ile açıklar.

• Bağımsızlık: Bilirkişi, görevlendirmeyi yapan mercie, davanın taraflarına ve kendi işverenine karşı bağımsız olup, görevini yalnızca uzmanlık alanındaki bilimsel verilere göre yerine getirir. Bilirkişi, bağımsızlığına zarar verebilecek veya böyle bir izlenim uyandırabilecek her türlü davranış ve ilişkiden uzak durur.

• Dürüstlük ve tarafsızlık: Bilirkişi, görevini dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayrım yapmaksızın dürüstlük ve tarafsızlık ilkeleri doğrultusunda yerine getirir. Bilirkişi, görev süresince doğrudan veya dolaylı olarak uyuşmazlığın taraflarından gelen uzman görüşü, danışmanlık, hakemlik ya da buna benzer bir görevi kabul edemez. Bilirkişi, yakınlarının veya iş ilişkisinin bulunduğu kişi, kurum veya kuruluşların, tarafı olduğu ya da ilgili bulunduğu davalarda görevlendirmeyi kabul edemez.

• Saygınlık ve güven: Bilirkişi, görevinin saygınlığını ve kişilerin adalete olan güvenini zedeleyen veya şüpheye düşüren her türlü tavır ve davranıştan kaçınır. Bilirkişi, kendisine tevdi olunan görevin her türlü kişisel veya özel menfaatin üzerinde olduğu bilinciyle hareket eder; görevini layıkıyla yerine getirir. Bilirkişi, görev almak amacıyla her türlü öneri veya girişimden kaçınır.

• Görevi kabul yükümlülüğü: Sicile ve listeye kayıtlı olan bilirkişi kendisine verilen görevi kabulle yükümlüdür. Bilirkişi, görevlendirildiği konuda uzmanlık bilgisi ve tecrübesinin yeterli olmadığını, konunun kendi uzmanlık alanına girmediğini, varsa görevi kabulden kaçınmasını haklı kılacak mazeretini, görevlendirmeyi yapan mercie bildirmekle yükümlüdür.

• Menfaat elde etme yasağı: Bilirkişi, bilirkişilik görev, unvan ve yetkilerini kullanarak kendisi, yakınları veya üçüncü kişiler lehine menfaat sağlayamaz, hediye alamaz ve aracılıkta bulunamaz. Bilirkişi, görevi sırasında elde ettiği resmi veya gizli nitelikteki bilgileri, kendisi, yakınları veya üçüncü kişiler yararına doğrudan veya dolaylı olarak bir menfaat elde etmek için kullanamaz.

• Bildirim yükümlülüğü: Bilirkişi, etik ilkelerle bağdaşmayan veya hukuka aykırı iş ve eylemlerde bulunmasının kendisinden talep

edilmesi halinde ya da görevini yerine getirirken bu tür bir eylem veya işlemden haberdar olduğunda durumu gecikmeksizin görevlendirmeyi yapan mercie bildirir.
• Reklam yasağı: Bilirkişinin, bilirkişilik görevi almak için reklam sayılabilecek her türlü girişim ve eylemde bulunması, internet sitesinde, tabelalarında ve basılı kâğıtlarında sicil ve listeye kayıtlı bilirkişi olduğuna dair ibareler kullanması yasaktır. Bilirkişi; bilirkişilik görevi almak amacıyla özel amaçlı arama motorlarına, rehberlerine, listelerine, veri tabanlarına ve benzerlerine kayıt olamaz, kayıt edilmesine rıza gösteremez. Ancak, bilirkişilik görevi alma amacına yönelik olmamak kaydıyla, internet sayfasını özel amaçlı arama motorlarına kayıt edebilir, anahtar kelime olarak da; sadece adı soyadı ve mesleki unvanı ile bulunduğu şehrin adını kullanabilir. Bilirkişi, internet kullanıcılarını kendi sitesine yönlendirecek şekilde internet kısa yolları kullanılmasına izin veremez ve reklam yapamaz.

Bilirkişiler denetlenir mi?

• Bilirkişiler, görevleriyle ilgili tutum ve davranışlarının veya hazırladıkları raporların mevzuata uygunluğu bakımından bölge kurulları tarafından re'sen veya başvuru üzerine denetlenir. Görevlendirmeyi yapan merci, görevlendirdiği bilirkişinin göreviyle ilgili tutum ve davranışlarının veya hazırladığı raporun mevzuata uygun olmadığına ilişkin kanaat edinmesi durumunda, varsa dayanak bilgi ve belgeleri de ekleyerek, bu hususu bölge kuruluna bildirir. Bilirkişi raporlarının özel veya teknik bilgi yönünden içeriğine ilişkin bölge kurullarına başvuru yapılamaz.
• Bölge kurulları, bilirkişi raporlarının kanun, tüzük, yönetmelik ve genelgelerde gösterilen usul ve esaslara uygun hazırlanıp hazırlanmadığı ile Daire Başkanlığı tarafından belirlenen rehber ilkelerle bağdaşıp bağdaşmadığı hususlarını denetler. Bölge kurulları, bilirkişi raporlarını özel veya teknik bilgi yönünden denetleyemez.
• Bölge kurulu başkanı, bilirkişilik temel ilkeleri ile etik ilkeleri ihlal ettiği iddia edilen bilirkişiler hakkında başvuru üzerine veya re'sen gerekli inceleme ve araştırmayı bizzat yapabileceği gibi bölge kurulu üyelerinden biri vasıtasıyla da yapabilir. Bölge kurulu başkanı veya görevlendirilen üye, bizzat veya istinabe suretiyle delilleri

toplar, gerekli gördüğü kimselerin beyanlarını alır ve yapacağı inceleme sonucunda hazırladığı raporu bölge kuruluna sunar. Bilirkişi hakkındaki inceleme, ivedilikle ve her halde başvuru veya re'sen incelemeye başlama tarihinden itibaren en geç altı ay içinde sonuçlandırılır. Bölge kurulu başkanı veya görevlendirilen üye, inceleme sırasında yargı mercilerinden, kamu kurum ve kuruluşlarından, meslek odalarından, özel hukuk tüzel kişilerinden ve gerçek kişilerden inceleme konusuyla ilgili bilgi ve belge talep edebilir. İlgililerce bu talebin yerine getirilmesi zorunludur.

• Bilirkişi raporlarının özel veya teknik bilgi yönünden içeriğine ilişkin bölge kurullarına yapılan başvurular incelenmeksizin reddedilir. Bu yöndeki başvurular görevlendirmeyi yapan merci ile bilirkişinin bağlı bulunduğu meslek kuruluşu veya görev yaptığı kuruluşlara gönderilir. Bilirkişiler hakkında yapılan denetim sonucunda 48 inci maddenin birinci fıkrasının (a), (b), (c), (ç) ve (d) bentlerinde belirtilen şartlardan birinin gerçekleşmesi hâlinde sicilden ve listeden çıkarma kararı verilir. Bilirkişiler hakkında yapılan denetim sonucunda 48 inci maddenin birinci fıkrasının (b), (c), (ç) ve (d) bentlerinde belirtilen hâllerde ihlalin niteliğine göre sicilden ve listeden çıkarma yaptırımı yerine uyarma veya bir yıla kadar geçici süreyle listeden çıkarma yaptırımı uygulanabilir. Bilirkişilik sicili ve listesinde kayıtlı olmayıp da 50 nci maddenin dördüncü fıkrası uyarınca görevlendirilenler ile listeye kaydolmaktan muaf tutulanlar, temel ilkeler ile etik ilkelere aykırı olarak bilirkişilik faaliyetinde bulunduklarının tespit edilmesi hâlinde, görevlendirmeyi yapan merciin yetki çevresinde bulunan bölge kurulu tarafından re'sen veya başvuru üzerine denetim ve incelemeye tabi tutularak, bölge kurulu kararı ile bilirkişilik yapmaktan yasaklanabilir. Bu karar, ilan edilmek üzere Daire Başkanlığına bildirilir. Denetim raporu bölge kurulu denetim ve performans kaydına işlenir, bir sureti de Daire Başkanlığına sunulur. Bölge kurulu, yaptığı denetim ve inceleme sonucunda bilirkişi hakkında bu maddenin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları uyarınca verdiği kararları, bilirkişinin görev yaptığı kamu kurum ve kuruluşlarına, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına ve ilgili diğer yerlere bildirir.

• Bölge kurulu, re'sen veya başvuru üzerine yapacağı denetim ve inceleme sırasında bilirkişi hakkındaki iddiaları ciddi bulması

halinde bilirkişiye tebligat yaparak bir hafta içinde yazılı savunma yapmasını ister. Yapılacak inceleme sonucunda 48 inci maddede sayılan sicilden çıkarılma ve yasaklama sebeplerinin gerçekleştiğinin anlaşılması hâlinde uyarma veya bir yıla kadar geçici süreyle listeden çıkarılmasına ya da bilirkişinin kalıcı olarak sicilden ve listeden çıkarılmasına karar verilebilir. Karar bilirkişiye tebliğ edilir. Bilirkişinin geçici veya sürekli olarak sicilden ve listeden çıkarılması ile bilirkişilik yapmaktan yasaklama kararına karşı yapılan itirazın bölge kurulunca reddedilmesi halinde, bu karar aleyhine idari yargı yoluna başvurulması durumunda ayrıca yürütmeyi durdurma kararı verilmedikçe ilgili, bilirkişilik yapmaktan el çektirilerek UYAP sistemindeki kaydı pasif hale getirilir. Bu madde hükümleri tüzel kişi bilirkişiler ve bünyesinde çalıştırdığı gerçek kişi bilirkişiler hakkında da uygulanır.

Bilirkişi incelemesine başvurulmasında hakim ve taraflar nasıl rol üstlenir?

Bilirkişi incelemesine hukuk yargısında (ve idari yargıda) tarafların yahut ilgililerin, ceza yargılaması özelinde ise Cumhuriyet savcısının, müştekinin veya sanığın talebi üzerine başvurulabilir. Aynı şekilde ilgili merciinin yani mahkemenin, Cumhuriyet savcısının yahut cebri icra organının, bu konuda herhangi bir talep olmasa dahi bilirkişi incelemesine re'sen (kendiliğinden) başvurması da pek tabii ki mümkündür. Öte yandan bir konuda inceleme yapması ve incelemenin sonucunda bir görüş vermesi için bilirkişi sıfatıyla görevlendirilen kişi, fiziksel ve düşünsel bir emek ortaya koyar. Bu sebeple bilirkişiye emeğinin karşılığı olan bir ücretin ödenmesi ve ayrıca inceleme sırasında bu inceleme sebebiyle yaptığı giderlerin karşılanması gerekir.

Bilirkişi hangi konuda inceleme yapabilir?

Bilirkişi incelemesine çözümü özel veya teknik bilgiyi gerektiren bir durumda başvurulması gerekmektedir. Tersinden ifade edersek, hukuki bir mesele hakkında bilirkişi incelemesine başvurulamaz. Bu kâdim bir ilkedir. Çünkü hâkim veya Cumhuriyet savcısı, Türkiye Cumhuriyeti Devleti tarafından hukuki bilgisine

istinaden seçilmiş, önüne gelen uyuşmazlığı hukuki bilgisiyle çözebileceğine güvenilmiş, yazılı bir sınavı ve mülakatı başarıyla geçerek görev yapan kişidir. Şayet bu kişi hukuki bir konuda veya genel hayat tecrübesiyle çözebileceği bir konuda bilirkişi incelemesine başvurursa, kendisine tevdi edilen görevi yapmamış, ötesi, bu görevi bir üçüncü kişiye devretmiş olur. Burada devredilen şey basit bir meselede görüş almak değildir. Hâkim, hukuki konuda bilirkişi incelemesine gittiği her bir durumda, aslında yargılama yetkisini bir üçüncü kişiye yani bilirkişiye devretmiş olmaktadır. İşte tam da bu yüzden bütün modern hukuk sistemleri, hukuki konuda bilirkişi incelemesine başvurulmasını yasaklamıştır. Hangi hususların özel ve teknik bilginin hangilerinin ise hukuki bilginin konusunu oluşturduğunu anlayabilmemiz, bilirkişinin yargılama faaliyetinin neresinde olduğunu bilmemizden geçmektedir. Öte yandan dile getirdiğimiz bu yasak, sadece hâkimler (veya Cumhuriyet savcıları) özelinde değildir. Bilirkişinin de görevinin kapsam ve sınırlarını iyi bilmesi, buna göre hareket etmesi gerekmektedir.

Gerek HMK m. 266 gerek CMK m. 63 hükümleri uzmanlığı gerektiren bu özel ve teknik bilginin hukuk dışı bilgi olmasına vurgu yapmaktadır. Bilirkişi incelemesinin konusunu oluşturan bilgi uyuşmazlığın çözümü bakımından duyulan ihtiyacı karşılayabilecek nitelikte olmalıdır. Söz konusu bilgiyi özel veya teknik bilgi olarak adlandırabildiğimiz sürece bilginin kaynağı aslında o kadar da önemli değildir : Bu bilgi teknik, bilimsel, sanatsal, deneysel, yöresel, kısacası hâkimin ihtiyaç duyduğu herhangi bir bilgi olabilir. Ancak bu özel uzmanlık bilgisi hukuki bilginin dışında kalmalıdır. Öte yandan bu bilgi ortalama bir insanın (hâkimin) genel hayat tecrübesiyle sahip olabileceği bilgiyi aşan bir uzmanlık bilgisi olmalıdır. Nitekim, HMK m. 266 ile CMK m. 63 hükümlerinde özellikle vurgulandığı gibi hâkim, genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukukî bilgiyle çözemeyeceği konularda bilirkişi incelemesine gidebilecektir.

Bilirkişi hangi durumlarda görevden kaçınabilir?

Bilirkişilik bir kamu hizmetidir. Bilirkişinin de geçici olarak bu

kamu hizmetine katılan hâkim yardımcısı olması sebebiyle, pek çok durumda, bilirkişilik görevinden kaçınmak mümkün değildir. Bununla birlikte, meşru bir gerekçenin varlığı hâlinde, bilirkişi, kendisine tevdi olunan görevi yerine getirmekten kaçınabilir. Aslında, bilirkişinin görevi kabulden kaçınmasını gerektiren hallerin pek çoğu, bilirkişi etiği ile ilgili hususlardan kaynaklanmaktadır. Bilirkişi, kendisine tevdi olunan görevin, uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektirmediğini, temel ve alt uzmanlık alanına girmediğini, inceleme konusu iş ve işlemlerin açıklığa kavuşturulması için alanında uzman başka bir bilirkişi ile işbirliğine ihtiyaç duyduğunu veya varsa görevden çekinmeyi haklı kılacak bir mazeretinin bulunduğunu, görevin kendisine verilme tarihinden veya çekinmeyi gerektirecek durumun sonradan öğrenilmesi halinde bu tarihten itibaren en geç bir hafta içinde görevlendirmeyi yapan mercie bildirir.

Bilirkişinin görevden kaçınamadığı durumlar nelerdir?

Bilirkişilik bölge kurulu nezdinde tutulan listeye kayıtlı kişi, bilirkişilik görevini kabul etmekle yükümlüdür. Esasen bir bilirkişilik bölge kurulu nezdinde tutulan bilirkişi listesine kaydolmuş olmak, doğal olarak böyle bir yükümlülüğe tâbi olmayı gerektirmektedir. Çeşitli Kanun hükümlerinde resmî bilirkişi olarak görev yapacağı öngörülmüş olan bilirkişilerin de (Adlî Tıp veya Yüksek Sağlık Şurası gibi) bu görevi kabulden kaçınması mümkün değildir. Bir listeye kayıtlı olmasa dahi, aşağıda belirtilen kişiler bilirkişilik görevini kabul etmekle yükümlüdürler:
Birinci olarak, bilgisine başvurulacak konuyu bilmeksizin, meslek veya zanaatlarını icra etmesine olanak bulunmayanlar; incelemenin yapılması için bilinmesi gereken fen ve sanatları meslek edinenler. İkinci olarak ise, bilgisine başvurulacak konu hakkında meslek veya sanat icrasına resmen yetkili kılınmış olanlar; incelemenin yapılması için gerekli mesleği yapmaya resmen yetkili kılınanlar: Burada kastedilen ise, doktor, ebe, muhasebeci, mimar gibi, ancak belli bir ruhsat veya benzeri belge sahibi olunması hâlinde ilgili mesleği yapabilecek olanlardır.

Hangi durumlarda bilirkişi görevlendirilir?

Çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hallerde bilirkişinin görüşüne başvurulabilir. Genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamaz.

Bilirkişi nasıl görevlendirilir?

Bilirkişi, resen veya talep üzerine ilgili merci tarafından görevlendirilebilir. Bilirkişiler, bölge kurullarınca düzenlenen listelerden seçilir. İşin mahiyetine göre gerekçesi açıkça gösterilmek kaydıyla birden fazla bilirkişi görevlendirilebilir. Adlî ve idarî yargıda görev alacak bilirkişiler, bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri esas alınmak suretiyle bilirkişilik bölge kurulları tarafından hazırlanan listelerden görevlendirilir. Ancak kendi bölge listesinde ilgili uzmanlık alanında bilirkişi olmasına rağmen diğer bir bölgedeki bilirkişinin, görevlendirme yapılan yere daha yakın bir mesafede bulunması durumunda, bu listeden de görevlendirme yapılabilir. Bölge kurulunun hazırladığı listede bilgisine başvurulacak uzmanlık alanında bilirkişi bulunmaması hâlinde, diğer bölge kurullarının listelerinden, burada da bulunmaması halinde listelerin dışından bilirkişiliğe kabul şartlarını haiz kişiler arasından görevlendirme yapılabilir. Listelerin dışından görevlendirilen bilirkişiler, bölge kuruluna bildirilir. Liste dışından görevlendirilen bilirkişinin, bilirkişilik yapma şartlarını taşımadığının bölge kurulu tarafından tespiti halinde, bu kişi UYAP'a kaydedilmez ve durum görevlendirmeyi yapan mercie bildirilir. Yüksek mahkemelerin ilk derece mahkemesi olarak baktıkları dava ve işlerde, tüm bölge kurulları listelerinde kayıtlı bilirkişiler arasından görevlendirme yapılabilir. İnceleme konusunun başka bir bölgede bulunması halinde ya da fizikî evrak gönderilmesi ve mahallinde inceleme yapılmasının gerekmemesi durumunda bölge kurulunun hazırladığı listede bilgisine başvurulacak uzmanlık alanında bilirkişi bulunmaması kaydıyla, bölge listesi esasına uyulmaksızın ilgili bölge kurulu listesinden UYAP vasıtasıyla elektronik ortamda doğrudan bilirkişi görevlendirilebilir.

Bilirkişinin görev alanı nasıl belirlenir ve bilirkişiye nasıl bilgi verilir?

Görevlendirilen bilirkişiye, inceleme yaptırılacak konunun kapsamı ve sınırları yazılı olarak bildirilir ve açıkça anlatılır. Bu yazıda aşağıdaki hususlara yer verilir:
a) İnceleme konusunun bütün sınırlarıyla ve açıkça belirlenmesi.
b) Bilirkişinin cevaplaması gereken sorular.
c) Takdir edilen bilirkişi ücreti.
ç) Raporun verilme süresi.
d) Gerçeğe aykırı mütalaada bulunması halinde 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk
Ceza Kanununun 276 ncı maddesi uyarınca cezalandırılacağı.

Bilirkişiye, inceleme konusu ile ilgili belgelerin aslı veya onaylı bir sureti dizi pusulasına bağlanarak imza karşılığı teslim edilir; ayrıca bu husus tutanağa bağlanır. UYAP vasıtasıyla dosyanın incelenmesinin mümkün olduğu hallerde, dosya veya belge fizikî olarak teslim edilmez; bilirkişiye UYAP üzerinden dosya inceleme yetkisi verilir.

Bilirkişiye incelemesi için ne kadar süre verilir?

Bilirkişi, görevlendirmeyi yapan merci tarafından verilen süre içinde raporunu hazırlayarak sunmakla yükümlüdür. Bu süre dosyanın içeriğe ve istenecek bilirkişi raporunun ayrıntısına göre değişebilir. Ancak işin niteliği itibariyle verilen süre içinde raporun hazırlanmasına imkân bulunmazsa, talebi halinde bilirkişiye ek süre verilebilir. Belirlenen süre içinde raporunu vermeyen bilirkişi görevden alınıp, yerine başka bir bilirkişi görevlendirilebilir. Bu durumda, görevlendirmeyi yapan merci, görevden alınan bilirkişiden o ana kadar yapmış olduğu işlemler hakkında açıklama yapmasını ve kendisine incelenmek üzere dizi pusulasına bağlanarak teslim edilen dosya ve eklerinin eksiksiz olarak hemen geri verilmesini ister. Bilirkişi, kendisine verilen asıl veya ek süre dolmasına rağmen mazeretsiz olarak raporunu sunmadığı takdirde, raporunu verinceye kadar kendisine yeni bir bilirkişilik görevi verilemez. Görevlendirmeyi yapan merci bu durumu tespit

ettiğinde derhal bölge kuruluna bildirimde bulunur. Görevden alınan bilirkişinin hukuki ve cezai sorumlulukları saklı kalmak kaydıyla, görevlendirmeyi yapan merci tarafından, gerekçesi belirtilmek suretiyle kendisine ücret ve masraf adı altında ödeme yapılıp yapılmayacağına karar verilir. Ayrıca durum bölge kuruluna bildirilir.

Bilirkişi olarak görevlendirildikten sonra ilk iş olarak ne yapılmalıdır?

Bilirkişinin görevlendirilmesi hakkındaki kararın kendisine tebliği üzerine, ilk etapta şu hususları dikkate alması ve gereğini yapması gerekmektedir:

• Kendisine tevdi olunan görev, uzmanlık alanına girmekte midir?

• Görevden kaçınmasını gerektirecek haklı bir mazereti var mıdır?

Bilirkişinin uzmanlık alanı, kendisine tevdi olunan konuda değilse veya görevi kabulden kaçınmasını haklı gösterecek bir mazereti varsa, görevin kendisine tebliğ edilmesinden itibaren en geç bir hafta içinde, kendisini görevlendiren merciye durumu bildirmek zorundadır. Ceza yargılaması bakımından bu tür bir durumun gecikmeksizin bilirkişiyi görevlendiren mercie bildirilmesi gerekir.

Bilirkişini davanın tarafları ya da üçüncü kişilerin bilgisine başvurabilir mi?

Hukuk yargısı bakımından, bilirkişi incelemesini gerçekleştirirken ihtiyaç duyarsa, mahkemenin de uygun bulması kaydıyla tarafların bilgisine başvurabilir. Bilirkişinin tarafların bilgisine başvurması, ilk olarak bir keşif icrası sırasında, tarafların da bu keşifte hazır bulunmaları hâlinde söz konusu olabilir. Keşif icrasına iştirak etmeleri ve bu keşfe tanıkların da (üçüncü kişilerin) davet edilmeleri vesilesiyle, bilirkişi hâkim ile birlikte tanık beyanlarını dinleyebilir veya hâkimin izniyle bunlara soru yöneltebilir. Ancak bu konuda bilirkişi tarafından dikkat edilmesi gereken husus şudur. Bilirkişinin hâkim gibi, tanık beyanlarının değerini değerlendirme yetkisi yoktur. Burada tanıkların dinlenilmesi salt bilgilenme, bilirkişinin uyuşmazlık konusu hakkındaki teknik kanaatini güçlendirme amaçlıdır. Bilirkişi, raporunu dinlediği tanıkların beyanlarına dayandıramaz. Ayrıca, bilirkişinin tarafların ve tanıkların dinlendiği duruşmaya da davet edilmesi söz konusu olabilir. Keşif

ya da duruşma sırasında bilirkişi hangi soruları yöneltmek istediğini hâkime bildirir. Hâkim bunu serbestçe değerlendirdikten sonra sorunun yöneltilip yöneltilmeyeceğine karar verecektir.

Ceza yargısı bakımından da bilirkişi ilk olarak gerekli olması hâlinde, mağdura, şüpheliye veya sanığa soru yöneltebilir. CMK, burada sadece mağdurdan söz ediyorsa da, bunun aynı zamanda suçtan zarar gören, malen sorumlu olan ve kovuşturma evresine katılanı da kapsaması gerektiğine işaret edilmektedir. Bilirkişi saydığımız kişilere, mahkeme başkanı, hâkim veya Cumhuriyet savcısı aracılığı ile soru sorabilecektir. Ancak mahkeme başkanı, hâkim veya Cumhuriyet savcısının, bilirkişinin doğrudan soru sormasına da izin vermesi mümkündür. Her iki durumda da soruların ilgili merciin huzurunda yöneltilmesi gerekmektedir. Öte yandan muayene ile görevlendirilen hekim bilirkişi, görevini yerine getirirken zorunlu saydığı soruları hâkim, Cumhuriyet savcısı ve müdafi bulunmadan da mağdur, şüpheli veya sanığa doğrudan yöneltme imkânına sahiptir. Bilirkişinin soru sorma yetkisi onun ifade alma veya sorgu yetksine sahip olduğu anlamına gelmemektedir

Bilirkişi bir başka bilirkişi ile işbirliği yapabilir mi?

Bilirkişi, inceleme konusu maddi vakıaların açıklığa kavuşturulması ve tespiti için, uzman kimliği bulunan başka bir bilirkişi ile işbirliğine ihtiyaç duyduğunu, bir hafta için görevlendirmeyi yapan mahkemeye bidirecektir. Öncelikle burada kast edilen husus, bilirkişinin bir yardımcı kullanması değildir. İkinci olarak bu durum, bilirkişinin görevi bizzat yerine getirme yükümlülüğünün de istisnasını oluşturmamaktadır. Burada bilirkişi meselenin çözümü için konunun bir diğer uzmanı ile istişarede bulunmak ihtiyacını duymaktadır. Bu durum, bir diğer kişiden görüş istemek biçiminde de kendisini gösterebilir. Bilirkişinin işbirliği yapacağı kişinin uzmanlığı, bilirkişinin uzmanlık dalından farklı olmalıdır. Ayrıca, işbirliği yapılan uzman da bilirkişi niteliği kazanır. Bu uzman için ücret talep edilebilir.

Bilirkişi ek dosya ya da belge isteyebilir mi?

Bilirkişi, yapacağı ön incelemede, incelemeyi gerçekleştirebilmesi için bazı hususların önceden araştırılması ve tespiti ile kendisine teslim edilen dosya ve belgelere ilave olarak başka kayıt ve belgelere ihtiyaç duyması halinde bir hafta içinde görevlendirmeyi yapan merciden talepte bulunur.

Bilirkişi inceleme sonucu oy ve görüşünü sözlü sunabilir mi?

Bilirkişi bazı durumlarda oy ve görüşün sözlü sunabilir. Bu durumlar şunlardır:

• Maddi meselenin, özel ve teknik bilgiyi gerektirmekle birlikte basit olması, ihtiyaç duyulan açıklamanın kısa, not almanın kolay olması

• Bilirkişi incelemesinin konusunun, maddi meselenin tespit veya değerlendirilmesinden çok, soyut bir uzmanlık bilgisinin mahkemeye aktarılmasından ibaret olması.

• Bir keşif icrası sırasında, bilirkişiden yardım alınması.

• Öte yandan ceza yargısı özelinde, esas olan oy ve görüşün yazılı şekilde sunulması olsa da, hemen görüş verilmesi mümkün olan işlerde, bilirkişinin sözlü açıklamalarıyla yetinilebileceği belirtilmektedir.

Mahkeme bilirkişinin oy ve görüşünü sözlü olarak açıklamasına karar verirse, bilirkişinin açıklamaları tutanağa geçirilir ve tutanağın altına bilirkişinin de imzası alınır. Kurul hâlinde görevlendirme söz konusu ise bilirkişilerin bilgilerine başvurulan hususu hemen aralarında müzakere etmelerine imkân tanınır ve müzakere sonucunda açıklanan oy ve görüş, tutanakla tespit edilip, tutanağın altı, bilirkişilere imza ettirilir. Taraf ve vekillerinin, duruşmaya katılan bilirkişilere soru yöneltmelerine imkân tanımaktadır. Taraf vekilleri bilirkişiye doğrudan soru yöneltebilirler. Taraflar (asiller) ise, soruyu hâkim kanalıyla yöneltebilirler. Şayet yöneltilen soruya itiraz edilirse, sorunun yöneltilip yöneltilmeyeceğine hâkim karar verir. Aynı şekilde toplu mahkemede hâkimlerden her birinin oy ve görüşünü sözlü şekilde sunan bilirkişiye soru yöneltmesi mümkündür.

Bilirkişi raporunun içeriğinde nelere yer vermelidir?

Bilirkişi raporunda aşağıdaki hususlar yer alır:
a) Görevlendirmeyi yapan merci.
b) Dosya numarası.
c) Yargılamanın taraflarına ait bilgiler.
ç) Görevlendirme tarihi ve süresi.
d) İncelemenin konusu.
e) Kendisinden gözlemlenmesi ve incelenmesi istenen maddi unsurlar.
f) İnceleme yöntemi.
g) Bilimsel ve teknik dayanaklar.
ğ) Gerekçeli sonuç.
h) Raporun düzenlenme tarihi.
ı) Bilirkişi gerçek kişi ise adı ve soyadı, unvanı, sicil numarası ve imzası.
i) Bilirkişi tüzel kişi ise ticaret unvanı, kanuni temsilcisinin adı ve soyadı, tüzel kişi adına raporu tanzim eden gerçek kişi bilirkişinin adı ve soyadı ile sicil numarası ve imzası.
Birden fazla bilirkişi görevlendirilen durumlarda, farklı görüşler varsa raporda ayrı ayrı açıklanır. Farklı görüşler ayrı bir rapor halinde de mahkemeye sunulabilir. Bilirkişi raporuna, incelemeye esas maddi unsurları belgeleyen ve sonuçların açıklanmasına yardımcı olan şema, harita, kroki, fotoğraf, tablo ile diğer kayıt ve belgeler de eklenir. Bilirkişi, raporunda ve sözlü açıklamaları sırasında hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaz.

Bilirkişi raporunun formatı nasıl olmalıdır?

Bir bilirkişi raporunda yer alması gereken hususlar ve bunların içeriği aşağıda açıklanmıştır:
• Kapak sayfası: Bilirkişi raporunun, bir kapak sayfasıyla başlaması gerekmektedir. Bu kapak sayfasında şunlar yer alacaktır :
• Görevlendirmeyi yapan mercii (örneğin, T.C. Ankara 6. Asliye Ceza Mahkemesi ; T.C. İzmir 3. Asliye Ticaret Mahkemesi gibi…)
• Dosya numarası (örneğin, 2017/26 Esas)
• Yargılamanın taraflarına ait bilgiler
• Bilirkişinin adı soyadı, unvanı, sicil numarası; tüzel kişiyse,

ticaret unvanı, kanuni temsilcisinin adı ve soyadı, tüzel kişi adına raporu tanzim eden gerçek kişinin adı ve soyadı ile sicil numarası
• İçindekiler: Bu kısımda bilirkişinin, raporun içeriğinde yer alan hususları sırası ile göstermesi gerekir. İçindekiler kısmının raporda yer alan temel başlıkların tümünü içermesi gerekir.
• Görev tanımı: Burada bilirkişi ilk olarak kendisini görevlendiren mercie ve taraflar hakkındaki bilgilere bir kez daha işaret edecektir. Bunu takiben, hangi konuda, ne yapmak için görevlendirildiğinin açık şekilde gösterilmesi gerekmektedir. Buna göre bu kısımda incelemenin konusu ve bilirkişinin gözlemlemesi ve incelemesi istenen maddi unsurlara yer verilecektir. Bu hususlar, bilirkişinin görevlendirilmesine ilişkin kararda bilirkişiye yöneltilen sorular şeklinde somutlaşmaktadır. İşte, bilirkişi de bu soruları, kendisine yöneltilen sırayla, tek tek belirtecektir. Bilirkişi bu hususları henüz baştan belirttiğinde, vakıaların tespitinden veya bunların değerlendirilmesinden sonra, sonuçlarını soruları ile karşılaştırabilecektir. Bu yönüyle daha raporu teslim etmeden, öz denetimini gerçekleştirebilecektir.
• Bilirkişi raporundaki sonuçların dayandığı literatür, veriler ve diğer materyaller: Bilirkişi, görüşünü oluştururken yararlandığı tüm kaynaklara işaret etmek durumundadır. Bu görev sebebiyle incelenen bir taşınır veya bir taşınmaz yahut temin edilen bir kayıt veya belge olabilir. Bunların ayrı ayrı gösterilmemesi, raporun hükme esas alınmaması sonucunu doğurabilir. Bilirkişi incelemesi sırasında bilimsel veya teknik kaynak ve görüşlerden yararlanmışsa, bu kaynak ve görüşleri, hangi sebeple, bu kaynaklardan yararlandığını açıkça göstermelidir.
• Bilirkişinin yaptığı çalışmanın ve yöntemlerin ayrıntılı olarak belirtilmesi: Burada bilirkişinin inceleme yöntem ve usulünü açıklaması gerekmektedir. Örneğin bilirkişi incelemesinin konusu bir yazı veya imza oluşturmaktaysa bu yazı veya imzanın incelenmesinde veyahut tıbbi bir incelemede hangi yöntemlerin uygulandığı açıklanmalıdır. Bilirkişi, bu yöntemlerin teknik karşılığını belirtebilir. Bununla birlikte yöntemin içeriği ilgililerin anlayabileceği şekilde aktarılmalıdır. Bilirkişi ayrıca, incelemeyi belli bir yerde yaptıysa bunun zamanını, taraflar yahut üçüncü kişilerle iletişime geçtiyse bunun biçimini göstermelidir.
• Analiz: Bilirkişiye yöneltilen sorular ve sıra numarası altında bun-

lara verilen yanıtlar ve bu yanıtların gerekçeleri: Raporun maddi içeriği, bu başlık altında yer alır. Burada bilirkişi tarafından kendisine yöneltilen sorular, bu sefer yanıtlarıyla birlikte sunulacaktır. Bu zorunluluk bilirkişi raporunun denetimine yöneliktir. Bu sayede, tüm soruların yanıtlanıp yanıtlanmadığı, taraflar ve mahkeme tarafından görülebilecektir. Bu başlık, aslında bir sonraki başlık olan Sonuç ile bir bütün teşkil eder. Analiz aşaması, bilirkişi incelemesinin konusunu oluşturan maddî vakıalar ile bilirkişinin gözlem ve tespitlerini içerir. Öte yandan, görevlendirmenin konusunu oluşturmaktaysa, bu gözlem ve tespitlere ilişkin nitelendirme ve değerlendirmeler bu başlık altında yer alacaktır. Hemen akabinde, her bir soruya verilen yanıta bir sonuç şeklinde yer verilecektir. Bilirkişi her halükârda sunduğu raporu gerekçelendirmelidir. Aksi takdirde bilirkişi raporu, ne taraflar ve hâkim tarafından anlaşılabilir, ne de onun inandırıcılığından söz edilebilir. Diğer taraftan, bilirkişinin incelediği konu hakkında farklı bir takım bilimsel veya teknik görüşler bulunmaktaysa, bilirkişi bunlardan birini diğerine neden tercih ettiğini açıklamalıdır. Burada gerek görüşe dayanak yapılan gerek aksi yöndeki kaynaklar belirtilmelidir. Bilirkişi, değerlendirmede bulunurken ikilemde kaldıysa, bu durumu, temel etik kurallardan dürüst davranmanın bir gereği olarak görevlendiren mercie bildirmelidir.

•Sonuç: Bilirkişinin ulaştığı sonuç, bir önceki başlık olan Analiz ile bir bütün teşkil eder. Özellikle, bilirkişi incelemesinin konusunu, birden fazla maddi mesele meydana getirmekteyse, bu hususlar, farklı başlık ve paragraflar altında yer almalı, her biri için ulaşılan sonuç da mutlaka ayrı ayrı gösterilmelidir.19

• Bilirkişilerin imzası: Bilirkişi, raporu düzenlediği tarihte imza eder. Öte yandan bilirkişi raporu birden fazla sayfadan oluşuyorsa tüm sayfaların imzalanması yahut ayırt edici şekilde paraf edilmelidir. İmzasız bir rapor, hiçbir surette mahkeme tarafından dayanak alınamaz; imza edilmek üzere geri çevrilmesi gerekir. Bilirkişi raporu imza edildikten sonra, artık üzerinde bir değişiklik yapılmaması gerekir. Ancak, zaruri bir sebeple değişiklik yapıldıysa, bu tahrifat anlamına geleceğinden, bu değişikliğin sebebinin gösterilmesi ve değişiklik yapılan yerin de imza edilmesi gerekir.

• Karşı oy ve gerekçesi: Bilirkişi incelemesi amacıyla birden fazla bilirkişi görevlendirilmişse, bu bilirkişilerin inceleme konusu

vakıaları tespit ettikten sonra farklı sonuçlara ulaşmaları da pekâlâ mümkündür. Diğer bilirkişilerden farklı sonuca ulaşan bilirkişinin bu azınlık görüşü, raporun sonunda ayrıca belirtilir ve imza edilir. Öte yandan, azınlıkta kalan bilirkişinin oy ve görüşünü ayrı bir rapor hâlinde mahkemeye sunması mümkündür.

• Maddi unsurları belgeleyen ve sonuçların açıklanmasına yardımcı olan şema, kroki, fotoğraf, tablo vs. : Bilirkişi raporuna, incelemeye esas maddi unsurları belgeleyen ve sonuçların açıklanmasına yardımcı olan şema, harita, kroki, fotoğraf, tablo ile diğer kayıt ve belgelerin de eklenmesi gerekir.

Bilirkişi raporunu teslim ederken nelere dikkat etmelidir?

Rapor ve raporla birlikte iade olunan unsurlar görevli mercie teslim edildiği bir tutanağa bağlanmalıdır. Bilirkişi incelemesi için görevlendirildiği sırada veya görevi sırasında kendisine teslim edilmiş olan tüm kayıt ve belgeleri, mühür altındaki şeyleri, teslim edildiği sırada olduğu gibi, aynı şekilde, bir dizi pusulasına bağlı olarak iade etmek zorundadır. Bilirkişi bunları kendisini görevlendiren mercie bizzat teslim edebileceği gibi, bir başka merci aracılığıyla da gönderebilir.

Bilirkişi raporu taraflara nasıl teslim edilir?

Hukuk yargısına göre bilirkişi raporu, duruşma gününden önce taraflara tebliğ edilmelidir. Böylece, tarafların duruşmada rapora ilişkin görüşlerini sunmaları, yargılamanın gereksiz yere uzamasının önüne geçilir. Bilirkişi raporunun taraflara mahkeme kanalıyla ulaştırılması gerekir. Bir diğer söyleyişle bilirkişi raporunu taraflara elden teslim edemez. Öte yandan bilirkişi, raporunu teslim ettikten sonra, artık bunun üzerinde bir değişiklikte bulunamaz. Ancak bilirkişi raporda eksik veya hatalı bir hususa yer verdiği düşüncesindeyse bilirkişilik etiği (dürüstlük) gereği hâkimi durumdan haberdar etmelidir.

Ceza yargısına göre, bilirkişi tarafından düzenlenen rapor örnekleri, duruşma sırasında Cumhuriyet savcısına, katılana, vekiline, şüpheliye veya sanığa, müdafiine veya kanuni temsilciye

doğrudan verilebileceği gibi; kendilerine iadeli taahhütlü mektupla da gönderilebilir.

Bilirkişi raporu nasıl değerlendirilir?

Bilirkişi raporu, görevlendirmeyi yapan merci tarafından diğer delillerle birlikte serbestçe değerlendirilir. Görevlendirmeyi yapan merci, bilirkişi raporundaki eksiklik yahut belirsizliğin tamamlanması veya açıklığa kavuşturulmasını sağlamak için, bilirkişiden, yeni sorular yöneltmek suretiyle ek rapor isteyebilir. Bilirkişi raporunda eksik veya anlaşılmaz hususların bulunması halinde; görevlendirmeyi yapan merci tarafından belirlenen süre içinde bilirkişiden yazılı açıklama istenir. İhtiyaç duyulduğu takdirde, bilirkişinin oy ve görüşünü sözlü olarak açıklamasına karar verilirse, açıklamaları tutanağa geçirilir ve bilirkişinin de imzası alınır. Kurul hâlinde görevlendirme söz konusu ise, bilirkişilerin bilgilerine başvurulan hususu hemen aralarında müzakere etmelerine imkân tanınır ve müzakere sonucunda açıklanan oy ve görüş, tutanağa geçirilerek bilirkişilere imza ettirilir.

Bilirkişi raporuna itiraz edilebilir mi?

Bilirkişi raporuna taraflar itiraz edebilir. Bilirkişi raporunun kendilerine tebliği tarihinden itibaren iki hafta içinde, raporda eksik gördükleri hususların, bilirkişiye tamamlattırılmasını; belirsizlik gösteren hususlar hakkında ise bilirkişinin açıklama yapmasının sağlanmasını veya yeni bilirkişi atanmasını mahkemeden talep edebilirler.
İtiraz sebeplerinin bir kısmı bilirkişi incelemesinin usulüne ilişkin olmakla birlikte, bir kısmı ise, bilirkişi raporunun içeriğine, yani esasa ilişkindir. Usule ilişkin sebepler, raporun biçimsel olarak taşıması gereken özellikleri taşımaması, ancak daha önemlisi inceleme sürecinin, yargılama kurallarına aykırılıklar barındırmasıdır. Listede kayıtlı bilirkişi mevcutken mahkemenin liste dışından bir bilirkişi tayin etmesi; bilirkişinin inceleme yaptığı mahale tarafların davet edilmemiş olması ilk etapta örnek olarak gösterilebilir. Öte yandan, bilirkişinin sadece taraflardan birinin bilgisine başvurması, fakat diğer tarafın bundan haberdar edilmemesi, ilk etapta

bilirkişinin tarafsızlığından şüphe yaratacağı için, bilirkişinin reddine imkân tanıyabilir. Ancak, burada, ilgili tarafın hukukî dinlenilme hakkı ihlal edilmesi, bir ret sebebinden bağımsız olarak, aynı zamanda kamu düzenine ilişkin de bir husustur. Ortada, kamu düzenini ihlâl eden bir durumun olması, raporun mutlak surette hükme esas alınmamasını gerektirmektedir. Öyle ki, bu durumu taraflar ileri sürmese dahi, mahkeme kendiliğinden dikkate almak ve bu raporu hükme esas almamak zorundadır. Aynı şekilde bilirkişi kurulu oluşturulmuşken, bunların birlikte görev yapmamış olması, hatta raporun bilirkişilerden sadece biri tarafından kaleme alınması bilirkişi incelemesinin usulüne ilişkin bir itiraz olarak kabul edilebilir. Esasa ilişkin itiraz sebepleri ise, raporun içeriğine yöneliktir. Bilirkişi raporunun, özel ve teknik bilgi bakımından hatalar ve eksiklikler barındırması ile raporun özensiz hazırlanması itiraz sebeplerinin başlıcalarıdır.

Bilirkişi raporundan sonra yeni bir bilirkişi atanabilir mi?

Bilirkişi raporundaki eksiklikler, ek rapor veya açıklamayla giderilemeyecekse, rapor hükme esas almaya tamamen elverişsizse, bilirkişiyi görevlendiren merci yeniden bilirkişi incelemesine başvurabilir.

Bilirkişinin görevlendirilmesinden rapor yazımına ve teslimine kadar geçen süreçte neler yapılır?

Bu süreç aşağıdaki şekilde gösterilmektedir:

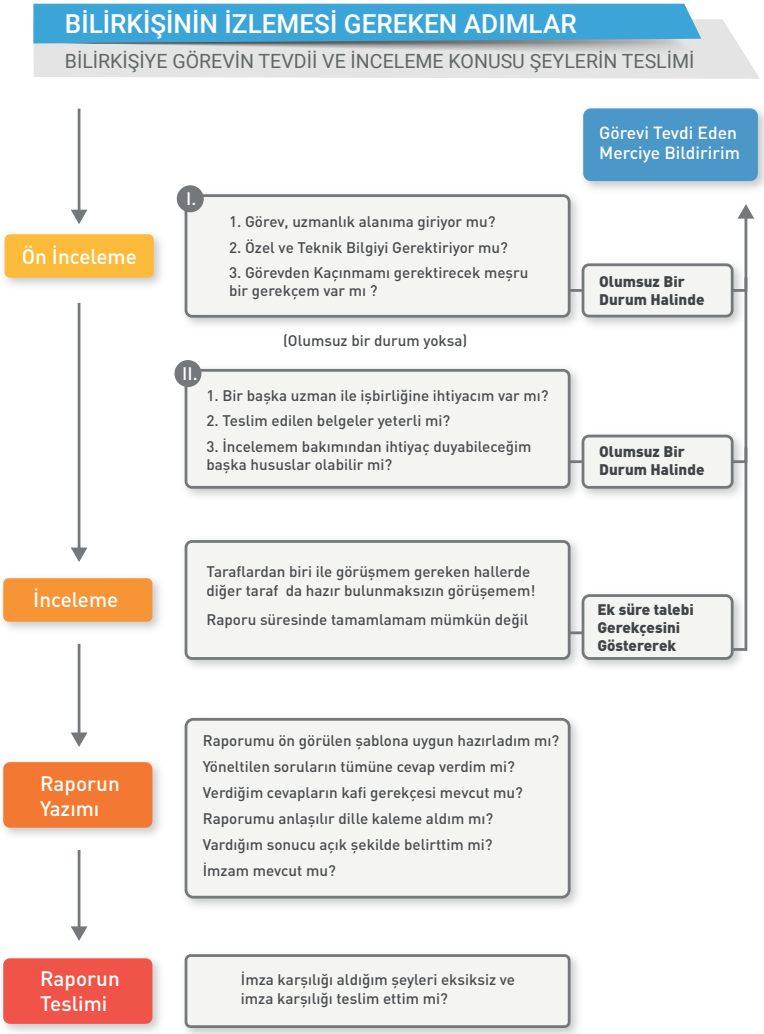

Bilirkişi olmak için temel eğitimi tamamlamak zorunlu mudur?

Temel eğitime katılmak zorunludur. Eğitim kuruluşlarınca, katılımcıların derslere devam durumunu gösteren çizelge düzenlenir ve derslerin 1/12'sine devam etmeyenlerin eğitim programıyla ilişiği kesilir.

Temel eğitimin içeriğinde neler olmalıdır?

Temel eğitim, bilirkişilik faaliyetinin yürütülmesi ile ilgili temel, teorik ve pratik bilgileri içeren eğitimi ifade eder. On sekiz saati teorik ve altı saati uygulamalı olmak üzere en az yirmi dört ders saatinden oluşur. Eğitim kuruluşları, Daire Başkanlığının uygun görüşü ile temel eğitim ders saatini arttırabilirler. Teorik eğitim; yargılama hukukunun genel ilkeleri, bilirkişilik mevzuat hükümleri, bilirkişinin taşıması gereken nitelikler, bilirkişinin yetkileri ve yükümlülükleri, uyması gereken temel ve etik ilkeler, ispat faaliyeti ve bilirkişi incelemesinin usul ve esasları, teknik konu-hukuki konu ayrımına ilişkin usul ve esaslar ile rapor yazım usul ve tekniğini kapsar. Uygulama eğitimi; Bilirkişi Bilgi Sisteminin kullanılması, katılımcıların bireysel veya heyet hâlinde sistematik teknikleri kullanma becerilerini geliştirmelerini sağlayacak örnek bir olaya ilişkin bilirkişi raporu düzenleme ile uygulama gözetimi faaliyetlerini içerir. Teorik eğitim ve uygulama eğitiminin içeriği, yöntemi ile usul ve esasları bu alanlardaki ihtiyaca göre Daire Başkanlığınca güncellenebilir.

Temel eğitime kimler katılabilir?

Bilirkişilik temel eğitimine, Bilirkişi listelerinde yer almak isteyen ve beş yıllık meslekî kıdem kazanmış kişiler katılabilir.

Temel eğitimi bir kez almak yeterli midir?

Bilirkişilik temel eğitimi 3 yıl geçerlidir. Sonrasında yenileme eğitimi verilir.

Yenileme eğitimi var mıdır?

Bilirkişilere, bilirkişilik eğitim izni verilen kuruluşlarca teorik ve uygulamalı, toplam altı saatten az olmamak üzere üç yılda bir defa yenileme eğitimi verilir. Bilirkişiler yenileme eğitimine sicile kaydedildiği tarihten itibaren üçüncü yılın içinde katılmak zorundadır. Yenileme eğitimine katılmayan bilirkişiler bu eğitimi almadıkça yeniden bilirkişilik yapmak için başvuruda bulunamaz.

Temel eğitimden kimler muaf olabilir?

Alanlarındaki uzmanlıkları ve bilimsel yeterlilikleri dikkate alınarak, bilirkişilik temel eğitiminden ve listeye kaydolmaktan muaf tutulacaklara ilişkin usul ve esasların belirlenmesine dair genelgeye göre oluşturulan listede yer alan kişiler temel eğitimden muaftır. Ayrıca, 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre yetkilendirilen gayrimenkul değerleme uzmanları için, 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 15 inci maddesi gereğince sadece kamulaştırma alt uzmanlık alanında görev yapmak kaydıyla, bilirkişiliğe kabul şartları bakımından temel eğitim alma şartı aranmaz.

Temel eğitim sonunda belge verilmekte midir?

Eğitim kuruluşları, eğitimlerini tamamlayan katılımcılara en geç on beş gün içinde temel eğitimi tamamladıklarına dair bir belge verir.

UYAP Bilirkişi Portal Bilgi Sistemi nedir?

UYAP Bilirkişi Portal Bilgi Sistemi; Türkiye genelinde yargı birimlerinde bilirkişi olarak görev alan kişilerin, görevlendirildikleri dosyalar ile ilgili işlemleri adliyeye gitmeden internet üzerinden (elektronik ortamda) yapabilmelerini sağlamak üzere Adalet Bakanlığı tarafından sunulan online yargı hizmetidir.

Sisteme nasıl giriş yapılmaktadır?

UYAP Bilirkişi Portal Bilgi Sistemine kayıt için bilirkişiler; görev yaptıkları yerde bulunan adalet komisyonları, bilirkişilik bölge kurulları veya Bilirkişi Portaldan kayıtlarını yaptırdıktan sonra elektronik imza (e-imza) veya mobil imzaları (m-imza) ile https://bilirkisi.uyap.gov.tr adresinden giriş yapabilmektedirler. Bilirkişiler, https://www.btk.govtifika-Hizmet Saglayicilari adresindeki elektronik sertifika hizmeti sağlayan firmalar ile irtibata geçerek e-imza temin edebilirler.
M-imza için ise; kullanmakta oldukları cep telefonu operatörü ile görüşerek mimza temin edebilirler.

UYAP Sistemini nasıl kullanabiliriz?

UYAP Bilirkişi Portal Bilgi Sistemine e-imza veya m-imza ile http://bilirkisi. uyap.gov.tr/bilirkisi/index.jsp adresinden giriş yapabilmektedir. Bilirkişiler, UYAP Bilişim Sistemi'ne Bilirkişi olarak tanımlandıktan sonra sahibi oldukları e-imza veya m-imza ile e-devlet kapısı üzerinden UYAP Bilirkişi Portal Bilgi Sistemi'ne giriş yapabilirler.

UYAP Bilişim Sisteminde tanımlı olmayan bilirkişilerin, Bilirkişi Portal'a giriş yaparak bilirkişi başvuru işlemlerini tamamlamaları gerekmektedir. Bu hususta detaylı bilgiler http://bilirkisi.uyap.gov.tr/bilirkisi/index.jsp adresinde yer almaktadır.

UYAP portalında ne tür hizmetler vardır?

- Ana Sayfa Menüsü
- Görevlendirme İstatistik
- Görevlendirme Yıllara Göre Dağılımı
- İş Listesi Menüsü
- Teslim Tutanağı İşlemleri
- Dosya Görüntüleme
- Bilirkişiye Ön Rapor Gönder
- Mahkemeye Rapor Gönder
- Görevden Çekilme İşlemleri

• Dosya içi Mesajlaşma Menüsü
• Güncel Görevlendirmeler
• Dosyadaki Reddiyatlar Menüsü
• Bilirkişi Reddiyat Listesi
• Önceki Görevlendirmeler Menüsü
• Önceki Raporlar
• Bilirkişi Bilgileri Menüsü
• Kişisel Bilgileri
• Fotoğraf Bilgileri
• Adres ve İletişim Bilgileri
• İBAN Bilgileri
• Başvuru Yap Menüsü
• Bilirkişilik Başvurusu
• İstek ve Öneri Menüsü
• Bilirkişi Portalının İyileştirilmesi
• Programlar Menüsü

SİSTEME GİRİŞ NASIL YAPILIR?

1. Sisteme e-imza veya m-imza ile e-devlet kapısı üzerinden giriş yapılabilecektir.
2. Yargı birimleri ve yardımcı birimleri tarafından UYAP üzerinden görevlendirme yapılıp, Teslim Tutanağı onaylandıktan sonra Bilirkişi Portalından, dosya görüntüleme, dosyadan çekilme ve rapor gönderme ve bilirkişiler ile mesajlaşma gibi iş ve işlemler yapabilmektedir.
3. Bilirkişi Portalını kullanabilmek, mahkemeye rapor ve belgeler gönderebilmek için bilgisayarda Java ve Udf (Uyap doküman editörü)'nün kurulu olması gerekmektedir.

MENÜLER NELERDİR?

İş Listesi sorgulaması nasıl yapılır?

Bilirkişi görevlendirmesi yapıldıktan sonra, mahkemece hazırlanan bilirkişi teslim tutanağı onaylandıktan sonra, Bilirkişi Portalda bilirkişinin iş listesinde görevlendirilen dosyalar, 2 haftalık, 1 aylık, 3 aylık ve 6 aylık olarak ve esas numarası ile sorgulanabilmektedir.

Ana sayfa İstatistik Bilgisi ne işe yarar?

Ana sayfada bilirkişinin bugüne kadar görevlendirildiği toplam dosya sayısını, bugüne kadar gönderilen toplam rapor sayısını ve hazırlanması gereken toplam rapor sayısını vermektedir.

İş Listesi nedir?

Teslim Tutanağı İşlemleri Dosya ve Rapor İşlemleri Görevden çekilme İşlemleri
Mahkemeler tarafından bilirkişi görevlendirmesi yapılarak onay işlemi tamamlandığında; bilirkişinin iş listesinde ilgili dosya yer alacaktır.

Bilirkişi teslim tutanağını indirerek, e-imza ya da m-imza ile teslim tutanağını imzaladıktan sonra, teslim tutanağını mahkemeye gönderebilir. Sonrasında dosyayı görüntüleyerek incelemeye başlayabilir.

Bunun için tutanağı indir sekmesine tıklanarak, teslim tutanağı, bilgisayarınızın masa üstüne indirilerek, evrak e-imza ya da m-imza ile editörde imzalanır. Teslim tutanağı mahkemeye gönderildiğinde buna ilişkin duyuru gelmektedir. Gönderilen teslim tutanağının dosya görüntüleme menüsünden takibi yapılabilir.

Dosya Görüntüleme İşlemi Nasıl Yapılır?

Dosya görüntüleme menüsünde, birim, dosya türü, esas no, görevlendirme tarihi, görevlendirme nedeni ile sorgulayarak görevlendirilen dosyaya ulaşılmaktadır.

Dosya görüntüleme dosya iç menüsünde ise, dosya kapak bilgileri, dosyanın taraflarının taraf sıfatları ile isim bilgilerine, evraklar menüsünde ise, dosya içerisinde bulunan, mahkemece taranmış ve onaylanarak izin verilmiş tüm evrakların içerik metni görüntülenebilmektedir.

Bilirkişiye Taslak Rapor Nasıl Gönderilir?

Mahkeme tarafından heyet olarak seçilen bilirkişilerin, kendi uzmanlık alanlarına göre raporlarını hazırladıktan sonra heyetteki diğer bilirkişilere taslak raporu gönderdiği ve gönderilen raporu görüntülediği ekrandır.
İlk raporu hazırlayan bilirkişi, heyetteki diğer bilirkişilere raporu gönderir. Bilirkişiler rapora görüşlerini ekleyerek imzaladıktan sonra yine ilk raporu hazırlayan bilirkişiye raporlarını imzalı olarak gönderir. İmzalar tamamlandıktan sonra, ilk raporu hazırlayan bilirkişi de heyet raporunu mahkemeye gönderir.

Mahkemeye Rapor Nasıl Gönderilir?

Heyet halinde hazırlanan raporlarda, tüm bilirkişilerin imzası olmalıdır, eksik imza olduğunda sistem raporun gönderilmesine izin vermeyecektir. Heyetteki diğer kişilerin imzasının eksik olduğuna dair uyarı verecektir. Rapordaki imzalar tamamlandıktan sonra mahkemeye bilirkişi raporu gönderilebilir. Raporun mahkemeye gönderildiğine dair sistem bilgi mesajı verecektir.

Görevden Çekilme İşlemi Nedir?

Bilirkişinin, işlerinin yoğunluğu ya da sağlık sorunları gibi nedenlerle dosyadan çekilmek istediğinde, mazeretini belirtir dilekçeyi e-imzasıyla imzalayarak mahkemeye gönderdiği ekrandır. Mazeret dilekçesini sistem üzerinden gönderdiğinde, sistem evrakın mahkemeye gönderildiğine dair uyarı mesajını verecektir.

Rapor Teslim Sürelerinin Takibi Nasıl Yapılır?

Bilirkişiye mahkeme tarafından tevdi edilen dosyada rapor hazırlanması için verilen süre ile ek rapor hazırlanarak raporun mahkemeye gönderilmesi için verilen sürelerin takip edildiği ekrandır. Rapor teslim tarihi sekmesinde sistemden günlük olarak rakamlar otomatik geriye doğru düşmektedir.

Dosya içi Mesajlaşma Ekranı Nedir?

Bilirkişinin raporunu hazırladıktan sonra veya takıldığı bir konuda heyetteki diğer bilirkişinin bilgi ve görüşünü almak için kullanabileceği yazılı haberleşme sistemidir.

Ücret İşlemleri

Bilirkişi reddiyat listesi nedir?

Bilirkişinin dosya üzerinden yaptığı inceleme sonrası raporu hazırlayarak mahkemeye gönderdikten sonra, bilirkişinin bildirmiş olduğu iban numarasına mahkeme tarafından, dosya için yapılan reddiyatın birim bazlı ve miktar bazında ödenen ücretlerin listesini vermektedir.

Önceki Görevlendirmelere Nasıl Ulaşılabilir?

Bilirkişinin daha önceki tarihlerde görev aldığı dosyaların listesine ulaşabildiği ekrandır. En fazla 6 aylık iki tarih aralığı seçilerek sorgulama yapılabilir.

Önceki Raporlar Nasıl Ulaşılabilir?

Bilirkişilerin 6 aylık iki tarih aralığı girerek, eski raporlarına ulaşabildikleri ekrandır.

Bilirkişi Başvuru İşlemleri Nasıl Yapılır?

UYAP bilirkişi listelerine kayıt işleminin sistem üzerinden yapıldığı ekrandır.

İstek ve Öneriler Nasıl İletilir?

Bilirkişiler, Bilirkişi Portalla ilgili aldıkları hata, sistemin daha iyi hizmet vermesini için istek, öneri ve taleplerini, mail olarak yardım ve değerlendirme merkezine gönderdikleri kısa mesaj bilgisidir.

Program Yükleme Nedir?

Bilirkişi Portalına internet bağlantısının olduğu heryerden bağlanabilmek, ve bağlantı sonrası, hazırlanan raporları imzalayarak mahkemeye göndermek için gerekli olan programlardır.

Loglamayı Başlatma nedir?

Bilirkişi portalda online işlem yaparken, sistemde kişi bazında uygulamalarda hatalar alınabilmektedir. Kişi bazında alınan bu hataların log kaydının alınması ile çözüme gidilmesi amaçlanmıştır.

UYAP BİLİRKİŞİ PORTAL BİLGİ SİSTEMİ'NİN FAYDALARI NELERDİR?

- Bilirkişiler, adliyeye gitmeden dosyaları elektronik ortamda teslim alıp inceleyebilmektedirler.
- Bilirkişiler, raporlarını e-imza veya m-imzası ile imzalayarak portal üzerinden ilgili yargı birimine herhangi bir gecikme yaşanmadan gönderebilmektedirler.
- Bilirkişiler, görev aldıkları dosyalar ile ilgili görevden çekilme talebini zaman kaybetmeksizin ilgili yargı birimine bildirebilmektedirler.
- Bilirkişiler, görev aldıkları dosyalar ile ilgili yapılan reddiyatları Portal üzerinden görebilmektedirler.
- Bilirkişilerin, dosya teslimi veya rapor sunumu gibi konular için adliyeye gitmesine gerek kalmadığından, bunlar için harcadıkları emek, zaman, yol, konaklama, kırtasiye ve benzeri masraflardan tasarruf sağlamaları mümkün olmaktadır.
- Adli birimlerce bilirkişi raporları üzerinde kelime bazlı, konu bazlı, uzmanlık alanı bazlı, birim ve dosya numarası bazlı, bilirkişi bazlı tam içerik arama imkanı sağlanarak, âdil, doğru ve hızlı bilirkişi seçimi yapılabilmektedir.
- Bilirkişilik kurumu ile ilgili istatistiki bilgilere hızlı ve doğru bir şekilde ulaşılabilmektedir.
- Yargı çevresinde görevlendirilecek bilirkişi bulunmaması nedeniyle talimat yoluyla bilirkişi incelemesi yaptırılması amacıyla başka bir yargı çevresine dosyanın gönderilmesine gerek

kalmamış olup, elektronik ortamda yargı çevresiyle bağlı olmaksızın bilirkişi görevlendirilmesi yapılabilmektedir.

- Dosyaların UYAP Bilirkişi Portal Bilgi Sistemi üzerinden teslimi ve yine raporların Portal üzerinden gönderilebilmesi sayesinde adliyelerdeki yoğunluk azalmakta, bunun yanı sıra kağıt, toner ve enerji kaynaklarından tasarruf sağlanmaktadır.
- Dosyalar ile ilgili olarak UYAP Bilişim Sistemi'nde yapılan ve kaydedilen işlemlerle ilgili bilgilere, bilirkişilerin anında erişimi mümkün olduğundan şeffaflık ve denetim işlevi de sağlamaktadır.

BİLİRKİŞİ PORTALI HAKKINDA SIK SORULAN SORULAR

1. Bilirkişi Portal Bilgi Sistemini kullanabilmek için ne gereklidir?

Bilirkişi Portal Bilgi Sistemini kullanabilmeniz için elektronik imza veya mobil imza sahibi olmanız gereklidir.

2. Elektronik imzayı nerden temin edeceğim?

Elektronik imza temin edebileceğiniz 4 firma mevcuttur. Bunlar Tübitak, E-Güven, E-Tuğra veya Türk Trust'tır.

3. Mobil İmzayı nerden temin edeceğim?

Mobil İmzayı cep telefonu operatörleri olan Turkcel, Türk Telekom veya Vodafone'dan temin edebilirsizin.

4. Bilirkişi Portal Bilgi Sistemini kullanabilmek için bir programa ihtiyacım var mı?

Bilirkişi Portal Bilgi Sistemine sağlıklı kullanabilmeniz için "Programlar" kısmında bulunan UYAP Doküman Editörünün ve uygun Java versiyonunun bilgisayarınızda yüklü olması gerekmektedir.

5. Bilgisayarımda UYAP Doküman Editörü yüklü olmazsa ne olur?

Bilgisayarınızda doküman editörü yüklü olmazsa mahkeme dosyası içerisindeki evrakları bilgisayarınızda açamazsınız. Doküman editörü harici bir programda hazırladığınız rapor veya tutanakları elektronik olarak imzalayamazsınız ve Portal üzerinden ilgili mahkemesine gönderemezsiniz.

6.Programlar kısmında bulunan Java dışında bir Javayı bilgisayarıma kurarsam ne olur?

Bilirkişi Portal Bilgi Sistemini kullanabilmeniz için bilgisayarınızda uygun Java'nın kurulu olması gerekir. Aksi durumda Portalın açılmasında veya evrakların görüntülenmesinde sorunlar yaşanabilir.

7. E-İmza ile şifreyi yazarak giriş tuşuna basınca, hiçbir şey yapmıyor sayfa bekliyor. Ne yapmalıyım?

Bilgisayarınızda bulunan mevcut tüm javaları kaldırınız. Programlar sekmesinde bulunan javayı yükleyiniz.

8. Adres satırında, "bu sayfadaki tüm öğelerin gösterilmesi için ek uygulamalar gerekli, eksik eklentileri kur" çıkıyor. İnternet explorerden giriş yapıyorum, akıllı kartınıza erişim gerçekleştirecek java apleti yüklenemedi uyarısı çıkıyor, ne yapmalıyım?

Bilgisayarınızda bulunan mevcut tüm javaları kaldırınız. Programlar sekmesinde bulunan javayı yükleyiniz.

9. Kartınızda herhangi nitelikli sertifika bulunamadı uyarısını neden vermektedir?

Açık olan tüm internet sayfalarınızı kapattıktan sonra yeniden internet sayfası açınız, e-imzanıza ait kök sertifikanızın yüklü olup olmadığını kontrol ediniz, kart tipini seçiniz.

10. Güvenli bağlantı hatalı uyarısı gelmektedir ne yapmalıyım?

İsterseniz ayrıcalık tanıyın, işaretleyiniz, ayrıcalık tanı, onay belgesi al, güvenlik ayrıcalığını doğrula Bu web sitesinin güvenlik sertifikasında sorun var Bu web sitesine devam et önerilmez tıklayınız.

11. E-İmza ile şifreyi yazarak giriş tuşuna basınca, hiçbir şey yapmıyor sayfa bekliyor. Ne yapmalıyım?

Engellenen içeriği görüntüle, tıklanarak sayfanın tekrar yüklenmesi beklenir. Yeniden giriş yapılabilir.

KAVRAMLAR

Aleyhe Bozma Yasağı: Hükmün kanun yoluna başvuran tarafın aleyhine bozulamamasıdır.

Belgenin unsurları, uyuşmazlık konusu vakıaları ispata elverişli olması ve bilgi taşıyıcısı olmasıdır.

Bilirkişi: Hukuki konuların en yetkini olduğu kabul edilen hâkimin, uyuşmazlığı giderebilmek için ihtiyaç duyduğu, hukuk dışındaki, özel veya teknik bilgiyi ona sunan gerçek veya tüzel kişidir.

Bilirkişi: Uyuşmazlık konusu olan ve çözümü için özel veya teknik bir bilgi gereken meselede, hâkimde eksik olan özel veya teknik bilgiyi tamamlayan, hâkime yardımcı kişidir.

Bilirkişilik Sicili: Daire Başkanlığı nezdinde bilirkişilere sicil numarası verilmek suretiyle tutulan kayıttır.

Bilirkişinin Bağımsızlığı: Bilirkişinin görüşünü beyan ederken herhangi bir idari makamın ve özellikle yürütmenin ya da mahkemenin emir ve talimat verememesi, tavsiye veya telkinde bulunamamasıdır.

Bireysel Başvuru: Anayasa ve kanunlarda koruma altına alınan temel haklardan birinin, kamu makamlarının eylem, işlem ya da ihmalleri sebebiyle ihlâl edilmesi üzerine bireylerin, öngörülen başvuru yollarını tüketerek Anayasa Mahkemesi'ne doğrudan başvurabilmelerini öngören ikincil ve istisnaî nitelikte bir başvuru yoludur.

Bölge Adliye Mahkemesi: İlk derece ile temyiz kanun yolu arasında yer alan; ilk derece mahkemelerinin kararlarını hem maddi hem hukuki olarak inceleyen ikinci derece mahkemelerdir.

Çekişmesiz Yargı: İlgililer arasında uyuşmazlığın bulunmadığı veya ilgililerin ileri sürebileceği bir hakkının olmadığı ya da re'sen araştırma ilkesinin uygulandığı medenî yargının bir alt koludur.

Dava Malzemesi: Vakıalar ve delillerdir.

Davadan feragat: Dava konusu kılınmış haktan, davacı tarafın onu bir daha talep ve dava etmemek üzere bütün bir gelecek için vazgeçmesidir.

Delil ikame yükü, ispat yükü kime ait olursa olsun, ondan tamamen bağımsız olarak belli bir vakıanın ispatına yönelik olarak delili kimin sunacağına ilişkin kurallardır.

Herkesçe Bilinen Vakıa: Özel bir ehliyet, özel bir yetenek ve özel bir çaba olmaksızın herkes tarafından bilinebilecek olan vakıadır.

Hukuki dinlenilme hakkı: Adil yargılanma hakkının bir unsurudur.

Iura novit curiae: Kadim hukuk ilkesidir. "Hâkim hukuku bilir" anlamına gelir. Nitekim HMK m. 33 hükmü de, bu kâdim ilkenin sonucu olarak "hâkim Türk hukukunu re'sen uygular" düzenlemesine yer vermektedir.

İcra ve iflas hukuku, özel hukuktan kaynaklanan bir alacak hakkının, cebri icra organları vasıtasıyla elde edilmesini amaçlayan yolların tümü anlamına gelir.

İddia yükü, iddianın dayanağını oluşturan vakıaların taraflarca mahkemeye getirilmesidir.

İfade alma, şüphelinin kolluk veya Cumhuriyet savcısı tarafından dinlenmesi, sorgu ise, şüpheli veya sanığın hâkim veya mahkeme tarafından dinlenmesi anlamına gelir

İlam, mahkemenin hükmünün taraflara verilen örneğidir. Alacaklının bu ilama veya ilam niteliğinde olduğu Kanunla kabul edilen bir ilam niteliğinde belgeye dayanarak başlattığı icra takipleri ilamlı icra olarak adlandırılır.

İspat hakkı, bir delile ulaşmak veya o delili mahkemeye sunmak ve nihayetinde bu delilin, mahkeme tarafından dikkate alınması, onun hakkında bir çıkarımda bulunulması hakkıdır.

İspat yükü, uyuşmazlığın halli bakımından önem taşıyan ve taraflar arasında çekişmeli olan vakıaların belirsiz kalması riskine hangi tarafın katlanacağını belirleyen kurallardır.

İspat: uyuşmazlığın halli bakımından önem taşıyıp taraflar arasında çekişmeli bulunan vakıalara ilişkin olarak hâkimi kanunda öngörülen ispat araçlarını, yani delilleri kullanmak suretiyle inandırma faaliyetidir.

Kabul: Davalının, davacının dava yolu ile yargılamada kendisinden istediği talebi kısmen veya tamamen kabul etmesidir.

Kesin Delil Sistemi: Kanunun belli vakıaların ancak belli delillerle ispatını öngördüğü sistemdir.

Kesin Hüküm: Aynı taraflar arasında daha sonra açılacak davada, ilk davada verilen hükmün delil niteliğini ifade eder.

Keşif icrası, uyuşmazlık konusu şeyin bizzat hâkim tarafından incelenmesini içeren bir ispat aracıdır.

Keşif: Uyuşmazlık konusu vakıaların aydınlatılması için ilgili taşınır veya taşınmaz bir şey hakkında hâkimin doğrudan bilgi sahibi olmasıdır.

Kısa karar, mahkemenin karar duruşmasında, duruşmada bulunan tarafların yüzüne okuduğu (tefhim ettiği) hüküm sonucudur. Bu kararın okunmasından sonra mahkeme tarafından bir ay içinde gerekçeli karar yazılır.

Menfi Vakıa: Uyuşmazlığın halli bakımından önem taşıyan bir vakıanın gerçekleşmemiş olması, olmayan vakıalardır..

Müspet Vakıa: Vuku bulan, gerçekleşen yahut halihazırda mevcut olan, mevcudiyetini muhafaza eden vakıalardır.

Özel bilgi, hukuki bilginin dışında kalan bilimsel veya deneysel bilgidir.

Re'sen araştırma ilkesi, mahkemenin, tarafların ileri sürdüğü ispat araçlarıyla bağlı olmaksızın, bizzat kendisinin, uyuşmazlığın çözümü için gerekli olan vakıa ile delilleri toplayacağı anlamına gelir.

Senet: Bir vakıaya ilişkin olarak tam bir bilgi taşıyan, bir cisimde somutlaşan ve aleyhine kullanılacak kişinin imzasını taşıyan yazılı belgedir.

Serbest Delil Sistemi: Hukuka uygun yollardan elde edilmiş ve bilime uygun olmak koşuluyla her türlü delil aracının bütün vakıaların ispatında kullanılmasına izin veren sistemdir.

Somutlaştırma yükü zaman, mekân gibi özellikler bakımından bir vakıanın diğer vakıalardan ayırt edilebilir hâle getirilmesidir.

Somutlaştırma yükü: İddia ve somutlaştırma yükü, ispat faaliyetinin tam olarak gerçekleştirilebilmesi, uyuşmazlığın mahkeme tarafından doğru şekilde tespit edilerek yargılamanın yapılabilmesi, ileri sürülen vakıalar bakımından diğer tarafın kendisini savunabilmesi için, vakıa iddiasında bulunan tarafın, bu iddiasını açık ve somut olarak ortaya konulması gereğinin ifadesidir

Sulh: Görülmekte olan bir davada tarafların karşılıklı anlaşması üzerine dava konusu olan uyuşmazlığın sona ermesidir.

Sürpriz karar yasağı, hukuki sebeplerin hükme esas alınması yanında, yargılama sırasında incelenmeyen, tartışılmayan bir vakıaya dayanılarak hüküm kurulamamasını da kapsar.

Şikâyet, icra organlarının işlemlerinin icra ve iflas hukukuna aykırı olması hâlinde başvurulan bir hukuki çaredir.

Tahkim yargısı: Başta ticari davalar olmak üzere, tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri uyuşmazlıklarda, taraflar, aralarındaki uyuşmazlığın çözümünü Devlet mahkemesi yerine, kendi tayin ettikleri hakemlere bırakabilirler. Bu yol, tahkim olarak adlandırılmaktadır.

Tanık: Uyuşmazlık konusu vakıa hakkında duyu organları vasıtası ile bilgi sahibi olan kişidir.

Taraflarca hazırlama ilkesi, dava malzemesinin davaya kimin tarafından getirileceğine ilişkindir.

Taraflarca hazırlama ilkesi, özel hukuktan kaynaklanan davalarda işlerlik kazanır. Buna göre, taraflar iddialarına dayanak olan vakıaları ve delilleri mahkemeye kendileri sunmalıdırlar.

Tasarruf İlkesi: Tarafların yargılamanın başlatılması, konusunun tespit edilmesi, yargılamanın sonlandırılması bakımından serbest olduğunu öngören ilkedir.

Teksif ilkesi, vakıaların ve delillerin ne zaman, hangi aşamaya kadar mahkemeye getirileceğini düzenleyen ilkedir.

Usûl ekonomisi ilkesi, zaman, emek ve masraf bakımından zaruri olanın ötesine geçilmemesini ifade eder.

UYAP: Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemidir.

Uzman Görüşü: Uyuşmazlık konusu vakıaların teknik boyutuna veya hukuki nitelendirmesine ilişkin olarak uzman bir kişiden, ilgili tarafın bizzat aldığı bilimsel görüştür.

Vakıa, bir olay (vak'a), durum veya süreç anlamına gelir. Basit birer örnek olarak, trafik kazası bir olay, belli bir yerde her hafta kaza olması bir durum, hastalık bir sürece karşılık gelir. Taraflar arasında çekişmesiz olan, çekişmeli olup da davanın çözümü için önem taşımayan veya herkes tarafından bilinen vakıaların ispatına gerek yoktur.

Yemin: İspat yükü kendisine düşen tarafın, kesin delillerle ispatı gereken bir vakıayı, diğer delillerle ispatlayamadığı için, son bir imkân olarak karşı tarafın kutsal saydığı değerlere sığınmasını ifade eden bir kesin delildir.

Bu kitabın tüm hakları T.C. Adalet Bakanlığına aittir.
Para ile satılamaz.